

Matto Igmarr: «Direktor tohi-i' väiga hüä ka' olla'!»

Nutovi Mirjam

Ku Igmarr Matto (36) noorõ poisina käve arsti man, sis tuu ütäl tälle, ot tä võisi' oppi' oppajast. Igmarrilõ oll tuualaiga sääne jutt mõistmalda'. Tä oll sis liisnat nuur, koolh olli' kõõ pahandusõ' ja no' soovit kiäki' naada' mõtlõmma, ot võisi' eis' olla' oppaja. Ja no' omgi' vahtsõnõ Meremäe-Obinitsa kuuli direktor olnu' 18 aastakka oppaja.

Igmarr ütäl, ot timä eloh oll 23.-29. aprill üt illos aig. «Ma sai sis vahtsõ tüükotusõ, mu poig sai viie aastagatsõst ja 29. aprillil ma võti hindäle naase.» Üts ja tõõnõ pei' nalja, ot võisi' naase võtta'. Ja aetigi' hillä tuu asi juundõ. «Vanõbah iäh om ilosap ja parep tassa katõgese ar' k' avvu'.» Poja sün-nüpääväle oll kutsut pareba' sõbra' ja sis hõigaski säääl tuu uudisõ vällä. Pääle pulmõ, nii ku' tõõsõki', nii pidi Igmarrigi' mesinädäldidõ plaani. Tä taha-as kohegi' kavvõ naada' sõitma. Tuu minek ja tulõ võtt nii pall'o aigu ja vaiva. «Siih samah Eesimaal om väiga ilo-sit kotussit. Mõnõ ao iist lõuse Härmämüürü.»

Igmarr, kiä' eläs Veriora mõisah, ütäl, ot timä eloh olõki-i' säänest aigu olnu', ku tä mäntsehki' koolih opnu' olõõi'. Pääle Rāpinä keskkuuli läts timägi, nii ku' mitmõ' timahavadsõ' koolilõpõtaja', ülikooli ussõ taadõ, a toona' jäi uss timä jaos kinni. Tuu asõmõl, ot sääntse a'sa pääle elolõ käega' lüvvä', läts Igmarr hoops tüüh-hhü. Tüükotusõ sai tä sântse, mia' and tälle põhibaasi kuis murrõga' toimõ tulla'. Pia 15 aastakka Leevi internaatkoolih kasvataja

ja oppaja-na olnu', julgas Igmarr kindlahe üldä', ot sääntse erikooli' omma' vajaligu' ja

nä piat olõma. «Vaehtõpäääl ma õks mõtli, ot kas kõik nuu' latsõ' õks piat säääl koolih k' auma, mõnigi' paistu, ot võisi' olla' muial. A ku' sullõ õks katsanda vai ütändä klassi õpilanõ ütles ossa asõmõl kand, sis tuu näütäs, ot näile om eriharidust vaia.» selet Igmarr. Miis tiid no' kõnõlda', ot tavakooli ar' lõpõtānu' nuur piat olõma valms, ot minnä' edesi oppma, a erikooli ar' lõpõtānu' nuur piat eishindāga hakkama saama.

Hindäle tüü saanu', pruumõ Igmarr jälki' suurkuuli sisse saia'. Tä tekk tõõsõ testigi ar', a ku sis tull vällä, ot tä oppajana tüütäs, lüüdi jalki' uss nõna iih kinni. No' ummilõ seikluisilõ tagasi kaiõh nakas miis muhetamma – tä õks läts suurkuuli, sai paprõ ja kuraasigi mano. Talinah kool k' avvuh sai tä arvu, ot niisama oppaja

tä inäp olla' taha-ai'. Ja no' lätski' mitu hüvvä asja kokko ja Igmarrist saigi vahtsõnõ kooli direktor. «Ma' sis mõtlõõs, ot ma kooli kehväl aol üle võta ja sääntsidõ asju pääle tõhiki-i' mõtõlda',» ütäl Igmarr. «Ma' tiia-äi', kas ma olõ s'oo kotusõ pääl viil liisnat veid' o' olnu', a minno tuu asi sekä-äi', kooli iist tulõgi' saista', taa omgi' mu' tüü, taa k' augi' as'a mano». Oga päiv Verioralt tüühü sõitõh ja katõ maja vahõtt k' avvuh, om Igmarr sõnol, Obinitsa parep minnä' ku' Meremäele. «Mu' arvatõh om kooli aura ja miljõõ poolõst Obinitsa parep. Meremäe kuul olõ-õi' eiski' sisustuseõ poolõst parep, point om s'oo, ot Obinitsa majal om rakõndus olõmah.»

Hobitalonigust ralliull

Vahtsõnõ direktor ütäl, ot timä om ka' väikest muudu hobitalonik. Sõsaramehega' katõ pääle om näil 20-25 hektarit maad, koh om kasvatõ ka' rapsi ja tõisi terävilju. Muidõ eläjit Igmarr pia-ai' pääle laika tõugu pini. Igmarr uno oll jahimiis ja timäl tõist pinni pääle laika olõki-is, laikaga om väiga hüä jahil kävvu'. Ja Igmarr om uma elo joosul nännü' küil' väiga vihasit laikasit ku ka' sääntsit kiä' omma' suurõ loomaarmastaja'. «Sohvoosi aigu oll mõisah hobõstõ tall ja ku sis pini ketist valla pässi, läts tä vooriga' hobõstõ mano ja oll näide man nii kavva kon' tä jälki' kodo ar viidi.» Igmarr edimäne tüükotuski om sohvoosiga seot, tä oll tõõnõ sohvoosih traktorist. «Ma' lohisti suvisõl aol kol' kuud põhku ja sis viimäte sai ka' hindäle traktorist loakki'.»

Jo väiko poisina om Igmarr k' aunu' esäga rallit kaemah, a s'ooni' aoni' tä mõista-ai' üldä', ot mäantse nandinõgu tä massinidõ vahtimisõst saa. «Ralli om sääne asi, min-kaga eis' tegeldeh lätt väiga pall'o rahha,» om miis realistlik. Timä sõnol oll vanastõ paar kol' motokrossi ja sis sai õks kõiki kaemh k' autus, a no' om õgasagamatsi rallivõistluisi nii pall'o, ot ku näid kõiki kaemh k' avvu', sis muu elo jaos aigu jääki-i'. «Ku ma liinah eläsi', sis ma' tulõsi' vooriga' Setomaalõ elämä ja tuuperäst olõki-i' imeh, ot ku ma siia' kohegi ijätii tii ja rallit sõitmas naka. A parhilla' om nii, ot naane k' au mul Põlvahe tüühhü ja s'ood asja tulõ mõtõlda', kõnõl miis, kiä' eis' om puulseto.

Timä vanaimä om seto ja naae imä ka' ja tuuperäst olõ-

ARVAMINÕ
SIBULA PIITRE
Meremäe vallavanõp

Mullõ om Igmarr väiga as' aligu mulje jätnõ'. Tä olõ-õi' tühäjutu kõnõlõja. Miis tiid, midä miis tege. Ma' olõ timäga' viimätsel aol kokko saanu' timä vahtsõ tüükotusõ peräst ja tuu põh'al ma julgõgi s'ood üldä'. Ma olõ innegi sääntsit miihhi nännõ', kiä' ütles, ot laskõ' mul tetä' ja ma tii, a timä suust ma olõ-õi' viil säänest ülbet juttu kuulnu'. Nii ku vanasõnagi ütles: „Suuga tii suuõ liina, kässiga tii-i' kärpsepessägi” – sääntse miis tä olõ-õi', timä om juhi tüüpi inemine.

õs Setomaa tälle perüs võõras kotus. A õga Igmarr kulakuga vasta rinda kah lüü-üi' ja ütäl-ei', ot tä kõkkõ seto as' ast tiid. Igmarr tunnist, ot seto kiilt tä väiga hõste mõista-ai', a ku vaia, sis õks kõnõlõs ar'. «Ku Talinah messidõl ole, sis ma nimme kõnõlõ seto keeleh. Ts' uuda om tuu, ot Tar-to kandi inemisõ' saa-ai' mõnikõrd proostast sõnnast arvu, kaesõ' õnnõ suu ammulo otsa, ot midä ma no' kõnõlõ.» Ka Vilustõ ja Leevi koolih om Igmarril juhtunu' ot tä om latsiga' naanu' seto keeleh kõnõlõmma: «Ma kai näile otsa ja küüse, ot kas tii' saa-ai' arvu vai?»

Poig om ullis lännü'

Igmarr tunnist, ot tä om uma põhitarkusõ õks kotost saanu. «Kuul näütäs ar', ot kuis kotoh oldas. Ku õpilanõ õks kõnõlõs halvastõ, sis s'oo om kodo piigli», nent Igmarr, kinkõ arvatõh olõ-õi' õigõ arvada', ot vanõbidõ oppamist olõ-õi' vaia. Esäst ilma jäänü', mõist Igmarr allõs no', ot ku pall'o jäi esäga' kõnõlõmalda'. Ku Igmarr pereh sai arvu, ot pujast saa oppaja, sis timä vanõba' olli' tuuga vaiga rahu. S'oo pääle kõnõlõs Igmarr üte luo: «Kooliaigu mu autokooli oppaja kõnõli, ot ku timä õlõ naabrimehe mano lännü' ja tuu oll ülnü', ot näil majah om suur pahandus – poig oll ullis lännü'. Ku sis mu oppaja oll küüsünü', ot mis sis hädä, sis tuu esä ütäl, ot näide poig taht oppajas oppi', a tuu olõ-õi' mäanegi' õigõ tüü.»

Direktori aamõtih ollõh taht Igmarr latsi siäh olla' ja tundõ ka' anda'. «Sis nimä tundva' sinno parebide ja ka' tõisildõ ja nii saami' tõõnõ-tõõsõst parebihe arvu.» Vahtsõnõ direktor tiid umast käest, ot mia' minkagagi' kokko k' au. Näide koolih taheti viisõta pitä' ja sis küüsütiigi Igmarr käest lupa. Direktor ollegi nõuh, a rõhut, ot asi piat mõistusõ piirehe jäämä. «Ma saa-ai' üldä', ot tohi-i', tuu k' au kooli mano keväjätõsel aol, a õgal as'al piat olõma piir. Ku tuust üle mindäs, sis tulõva' probleemi'.» Igmarr arvatõh tohi-i' direktor väiga hüä ka' olla': «Hüä om nii, ot ku pahandus tetäs, sis piat latsõl õks ka' süä haltama ja tä piat tundma, ot om võlssi tennü'. Karistus olõ-õi' kõõ lahendus.»

Vahtsõnõ direktor arva-ai', ot tä om uma aamõti peräst tõistsagamatsõst lännü'. «Põhiasi om õks tuu, ot inemise' veidebä vaenuliku' olõsi'. Tolerantsust tulõ säilitä' ja ka hindäl tulõ mõista' as' ost loobuda'. Kärsitu suhtumisõga' saa-ai' midägi', nii või väiga pall'o mitte õigõ otsusit tetä'.» Kõõ rohkõba aja Igmarr vingminõ vihlo: «Minkõ peräst hädäldä' ja kadõ olla', tulõ eis' tetä', tulõ tegutsõda'!» om Igmarr Matto kindla hoiak. ■

TAHT TUNDÕ ANDA: sis latsi tundva' parebide, ütli vahtsõnõ kuulidirektor. Foto Nutovi Mirjam

Elok' auk

- ✘ Sündünü': 06.03.1971
- ✘ Haridus: 1978-1986 Vilustõ põhikuul
- ✘ 1986-1989 Rāpinä keskkuul
- ✘ 1991-2000 Võro tehnikum, puidutõõtleemis tehnoloogia
- ✘ 2001-2005 Talina pedagoogika ülikuuli, tõeõpetuse ja tehnoloogia eriala
- ✘ Tüükotusõ': 1989-2004 Leevi internaatkoolih kasvataja-oppaja
- ✘ 2005-2007 Vilustõ põhikoolih tüüõpõtusõ oppaja
- ✘ 2007 maist Meremäe-Obinitsa kooli direktor
- ✘ Pereh: abieloh, naane Jaanika, latsõ' Getter (10) ja Kerten (5)